

XI. Korlátozó intézkedések

(a részletes protokoll külön szabályzatban került rögzítésre)

Intézményünkben az ágyról való leesés, valamint a kerekesszékből való kiesés kockázatának kivédése érdekében az intézmény orvosának javaslatára biztonsági rögzítő övet, valamint éjszakára ágyrács védelmet alkalmazunk azoknál az ellátottaknál, akik egészségi állapota ezt indokoltá teszi.

Az alkalmazás minden esetben dokumentálásra kerül az ellátott gondozási lapján, valamint az átadó füzetben. Ezek alkalmazásáról külön értesítést nem küldünk a hozzátartozónak, az intézményi jogviszony létesítésekor átadott házirend tartalmazza a fenti preventív gondozási módszert.

A Szakmai rendelet 101/A. § (1) pontja szerint a pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek és fogyatékos személyek bentlakásos intézményében, ha az ellátott személy veszélyeztető, vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény vonatkozó rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.

Az intézménybe történő felvételkor az intézmény tájékoztatja az ellátást igénybevevőt, illetve törvényes képviselőjét a korlátozó intézkedés szabályairól.

A korlátozó intézkedések alkalmazására vonatkozó szabályok

Az emberi méltósághoz való jog soha nem korlátozható. A Lakó tájékoztatását minden esetben meg kell kísérelni. Az ápoló – gondozó munka során a hangsúly a veszélyeztető, illetve közvetlen veszélyeztető állapotok *preveníójára* illetve a hirtelen fellépő esetekben *a problémamegoldásra és a kényszerítő intézkedések minimalizálására*, dokumentálására *helyeződik*.

Alapfogalmak:

1. Veszélyeztető magatartás: ha az ellátott – pszichés állapotának zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére nézve komoly veszélyt jelenthet és a megbetegedés jellegére tekintettel sürgős intézeti gyógykezelésbe vétele nem indokolt.

2. Közvetlen veszélyeztető magatartás: ha az ellátott – pszichés állapotának akut zavara következtében – saját, vagy mások életére, testi épségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent.

TH A. Pszichikai korlátozás:

- pszichés megnyugtató,
- felszólítás a veszélyeztető magatartástól való tartózkodásra,
- felszólítás az ilyen magatartások abbahagyására,
- veszélyeztető magatartás elhárítását célzó beavatkozásokkal, kezelésekkal történő együttműködésre való felszólítás,

- figyelmeztetés egyéb korlátozó intézkedés bevezetésére.

B. Fizikai korlátozás:

- a beteg szabad mozgásának megtagadása,
- mozgásszabadság korlátozása: fizikai, mechanikai eszközökkel, berendezésekkel,
- elkülönítés,
- rögzítés.

C. Kémiai, biológiai korlátozás: a veszélyeztető, illetve a közvetlenül veszélyeztető magatartás elhárításához szükséges mennyiségű gyógyszer belegezés nélkül történő alkalmazása a pszichiátriai szakorvos által elrendelt egyéni gyógyszer felhasználási lapon rögzítettek szerint.

D. Egyéb korlátozó intézkedések: az eddigiek komplex alkalmazása.

Eljárásrend korlátozó intézkedés alkalmazása esetén

A/ A korlátozó intézkedések elrendelésének szabályai:

- Az ápoló/gondozó észleli az ellátott veszélyeztető, ill. közvetlen veszélyeztető magatartását.
- Megpróbálja az ellátottat megnyugtatni.
- Felszólítja a veszélyeztető magatartástól való tartózkodásra, ill. az ilyen magatartások abbahagyására.
- Felhívja az ellátott figyelmét a veszélyeztető magatartás elhárítását célzó beavatkozásokra, felszólítja az együttműködésre.
- Amennyiben a pszichológiai korlátozás nem vezet eredményre, jelzi a veszélyeztető helyzetet az orvosnak, annak elérhetőségének hiányában a vezető ápolónak. (Az orvost két órán belül értesíteni kell.)
- Az orvos elrendeli a korlátozó intézkedést és erről az intézmény vezetőjének beszámol.
- Az orvos dokumentálja a korlátozást.
- Amennyiben az egyéb korlátozó intézkedés tartalma az **elrendeléstől számított 16 órát meghaladja**, annak fenntartását az orvos felülvizsgálja és indoklással együtt dokumentálja. Ezt követően az egyéb korlátozó intézkedés fenntartásának szükségességét az **orvos** ismételten, **72 óránként felülvizsgálja**, indoklással együtt dokumentálja és az ellátottjogi képviselőnek jelenti az intézményvezetője.
- **Elkülönítés, rögzítés** (veszélyeztető magatartásnál) **esetén** a felülvizsgálatot és ennek dokumentálását **4 óránként az ápoló személyzet** elvégzi, melyet az orvos vagy főnővér ellenőriz.
  - **A veszélyeztető magatartást nem tanúsító demens beteg kerekesszékekben történő biztonsági rögzítése** (foglalkoztatás, séta stb. esetén), melyet a kiesés elkerülése végett alkalmaz a gondozó/ápoló személyzet nem minősül fizikai korlátozásnak, így a korlátozó intézkedés szabályait itt nem kell alkalmazni.

- A tartós veszélyeztető magatartást mutató, *szabad mozgásukban folyamatosan korlátozott betegek*nél az intézet elhagyásának megtagadása és megakadályozása esetén a felülvizsgálatokat – dokumentációt és jelentést - **168 óránként** el kell végezni.
- Az intézetvezetője a korlátozó intézkedés *elrendelését 72 órán belül jelenti az ellátottjogi képviselőnek.*

B/ A korlátozó intézkedések egyes formái mellé rendelt megfigyelés szabályai:

- Mindig figyelembe kell venni a korlátozó intézkedéssel járó esetleges sérülések lehetőségét.
- Mindig legalább egy gondozónak/ápolónak jelen kell lennie (vizuális és verbális kontaktus tekintetében is) a korlátozó intézkedés egész tartama alatt. Ezért gondoskodni kell a megfelelő létszámú személyzet biztosításáról, különösen éjjel.

C/ A korlátozás feloldásának szabályai:

- Korlátozó intézkedés csak addig maradhat fenn, amíg a veszélyeztető, illetve közvetlen veszélyeztető állapot tart.
- A korlátozó intézkedés feloldásakor az adatlap másolatát át kell adni, illetve meg kell küldeni az ellátottnak, valamint törvényes képviselőjének.

D/ A korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos értesítési jogok és kötelezettségek:

- Az intézménybe történő felvételkor az intézményvezető írásos formában tájékoztatja az ellátást igénybevevőt, ill. törvényes képviselőjét:
  - a korlátozó intézkedésekre vonatkozó szabályokról,
  - az ellátotti jogokról a korlátozó intézkedés alkalmazása esetén,
  - az ellátott jogi képviselő, ill. az érdekképviselői fórum elérési lehetőségéről,
  - a panaszjog lehetőségéről, gyakorlásának szabályairól.
- Az *ellátottakat* szóban tájékoztatni kell a korlátozó intézkedés végrehajtása előtt annak elrendeléséről és formájáról, valamint a korlátozó intézkedés feloldásáról.
- *Az ellátott törvényes képviselőjét* tájékoztatni kell
  - a korlátozó intézkedés végrehajtása előtt, halaszthatatlan esetben a végrehajtás alatt vagy azt követően **3 napon belül** a korlátozó intézkedés elrendeléséről és formájáról,
  - a korlátozó intézkedés feloldásáról,
- **Kötelezettségek**
  - Az intézmény orvosa a korlátozó intézkedés, eljárás alkalmazásáról tájékoztatja az intézményvezetőjét.
  - Az intézményvezető- távollétében a vezető ápoló - **72 órán belül** köteles tájékoztatni *az ellátottjogi képviselőt* a korlátozó intézkedés, eljárás tényéről.
  - Amennyiben a korlátozó intézkedés elrendelése hétfégen, ill. ünnepnapon történik, a műszakban dolgozó ápoló faxon, e-mailen vagy mobiltelefonon értesíti az ellátottjogi képviselőt.

E/ Panaszjog gyakorlásának szabályai:

- A korlátozó intézkedés, eljárás alkalmazása ellen az ellátást igénybevevő vagy törvényes képviselője panasszal élhet az **intézmény vezetőjénél vagy fenntartójánál**, továbbá az **ellátottjogi képviselőnél**, akinek neve elérhetősége az intézmény minden szintjén, jól látható helyen kifüggesztésre került.

F/ Korlátozó intézkedések jogi háttere

- Szt. 94/G. §;
- Szakmai rendelet. 101/A.§;
- 60/2004. ESzCsM rendelet
- 2007. évi CLIV. törvény 9. 10. 11. §.